

* * *

יש מדריגה יותר גדולה באהבת ה', כדאיתא במתני' (ברכות נד.) על הפסוק (דברים ו, ה) "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". בכל לבבך - בשני יצריך, בכל נפשך - אפילו הוא נוטל את נפשך, ובכל מאדך - בכל מידה ומידה שהוא מודד לך. ויש להבין אחרי שכבר אמר אפילו נוטל את נפשך מה נתווסף "ובכל מאדך" בכל מידה ומידה שהוא מודד לך? אלא, אמנם למסור נפש הוא בוודאי דרגה עצומה, אך אם האדם מוסר את נפשו בגלל ש"מבין" הטעם שמצווה למסור נפשו, יש לו מצד אחד חפץ ורצון לקיים את זה, כי כשמבין מדוע יש לו סיפוק לעשות, וממילא הדבר קל יותר, ולכן לא זו היא המדריגה המושלמת, אלא אהבת ה' היא, בכל מידה ומידה שמודד לך תתן לו. אפילו שאינך יודע ומבין מה אירע ומהו החשבון, ובכל אופן עושה, זוהי הדרגה של "ובכל מאדך", בכל מידה ומידה שהוא מודד לך. היינו לא שאתה חש שאתה נותן לו, אלא אפילו שהוא לוקח, הוא מודד, ולא אתה נותן לו. וזה נקרא אהבת ה' בשלימות.

ומה יסוד אהבה זו, הרי זה דבר שכלי, לא מדברים כאן עם אדם שאין לו לב ואין לו הרגשים, אלא ממה זה נובע, מהידיעה וההכרה שהקב"ה אוהב עמו ישראל ואז כביכול כמים פנים לפנים כן לב האדם. וזה מש"כ (דברים יח, ג) "תמים תהיה עם ה' אלוקיך", "תמים" פירושו בשלימות עם ה' אלוקיך. וזוהי היתה ההכרה של כלל ישראל בכל הגלויות ובכל המצבים. וכשחיים ומרגישים כך, הכל נראה אחרת, וממשיכים במנוחת הנפש בכל מצב ומצב.

שמעתי ממורי ורבי הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, שכידוע בעלי התוספות חיו בזמן מסעי הצלב, והרבה ילדים נהרגו אז רחמנא לצלן. ובאותו זמן כתבו את התוספות בפרק "מרובה", וכל זה במצב שבבוקר לא ידעו מי יתן ערב. שאל רבי שמואל זצ"ל, איך יכלו לחבר במצב קשה כ"כ כאלו תוס' עמוקים? הרי הדאגה הכי קטנה כבר מטרידה את האדם, וכבר לא מסוגל להתרכז בלימוד, ובפרט שידוע כמה עמקות יש בתוס', אמנם מאיתנו אין ראייה, שהרי אנו בקושי יודעים כיצד לומדים תוס', אבל תלמידו של רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל מביא, שהמהרי"ל לימד אותם תוס' בכבא בתרא שבעה חודשים כמדומה, ולבסוף הפסיק ואמר להם